

gyűjtés után mégis megereszkedett valamicskét a *belső időjárás*. „Öreg nagyapám felszólította apámat, hogy jöjjön s *eressze le a pálinkát*, hadd engesztelődjék egy kicsit.“ Aki oly pazarul ontja a szemléletes képeket, mint a szerző, az nemesak író: költő is. A költőnek azonban minden szavát érteni akarja az olvasó. S ha Csokonai nem volt rest „jegyzéseket“ írni a Dorottya-hoz, hogy egy-egy szavát megmagyarázza, ne „restelje“ ezt Tamási Áron sem.“

## Más népek nyelv-művelése köréből.

Az elmúlt évben a kolozsvári román nyelvészeti intézet (Muzeul Limbii Române) kezdeményezésére a közoktatásügyi minisztériumban értekezletet tartottak a román nyelv védelem ügyében. Az értekezlet azokat a jelenségeket vizsgálta meg, amelyeket a román nyelv egészséges fejlődése szempontjából veszedelmesnek tartanak. Különösen hangsúlyozási és szótani kérdésekben találták az értekezlet résztvevői fenyegetőnek bizonyos idegenszerűségek terjedését. A kolozsvári román nyelvészeti intézet rendszeres heti ülésein az előadók állandóan szóvá teszik a legfeltűnőbb jelenségeket, közvetlen hangú vitát rögtönöznek e kérdésekben és a lehetőség szerint felhívják e viták eredményére a figyelmet. Az intézet tagjai különösen fontosnak tartják erre vonatkozó megjegyzéseiket a középiskolai oktató-személyzettel megismertetni. Ennek érdekében ez évben, a húsvéti szünetben megrendezik Kolozsvárt a román nyelv hetét. Ez alkalommal hat napon át a legkiválóbb román nyelvészek és irodalomtörténészek (Pușcariu, Drăganu, Popovici, Procopovici, Pașca, Juglea, Breazu stb.) ismertetik a román nyelv rendszerét, sajátosságait és éleztik fel a hallgatókban a nyelv öntudatos használatának vágyát. Az érdekes tanfolyam a közoktatásügyi minisztérium pártfogásával a kolozsvári román nyelvészeti intézet rendezésében folyik le. A tanfolyam valószínűleg a tanítási idő két napját is magába foglalja; ez időre azonban a közoktatásügyi minisztérium a résztvenni óhajtó tanárokat szabadságolja.

A Csehországban egyre erősödő nemzeti mozgalom egyik jelensége volt Prága városának az a rendelete, amely szerint záros határidőn belül el kellett tüntetni az utcákról minden idegennyelvű cégfelírást. Tilosnak jelentették ki a *restaurant, bar, dancig, coiffeur, friseur, bonbon, confiserie, kino, delicatesse* stb. szavaknak a cégtáblákon való alkalmazását.

Az olasz királyi akadémia a közoktatásügyi minisztérium felszólítására az irodalmi szakosztályban külön tanácsadó szervet létesített. Ennek neve: „*Tanácsadó Központ (Centro Consultivo) az olasz nyelv szellemének (italianitá) tanulmányozására és védelmére.*“ E tanácsadó szerv létesítésére vonatkozó hivatalos akadémiai közlemény többek között a következő megszívlelendő gondolatokat tartalmazza: „A nemzet nyelve nemesak a költők és írók nyelve, hanem egyúttal nyelve a művelt társadalom összeségének, a népnek, az állami testületeknek, a haderőnek, a nagyiparnak, a kereskedelmi vállalatoknak stb. Szükség van arra, hogy az a különböző műszókincs, mely mind e tevékenységek fejlődésével együtt jár, támogatásban részesüljön, előmozdítottassék, fékeztessek, szóval őrizet alatt legyen a történeti, nemzeti követelmények dolgában. Ennélfogva bizonyára hasznos olyan szervet alkotni, mely az elfogadandó műszókincs ügyében történeti és technikai tanácsokkal szolgáljon, hibákat javítson, szemmel tartva ugyan a tudomány parancsait, de mégis távol minden pedantériától.“ A közlemény ezután kifejti, hogy

a létesítendő nyelvhelyességi központ az olasz rádióval működik együtt, ennek eddig is egyik főfeladata volt a helyes kiejtés mód népszerűsítése. Így ezentúl a közönség minden nyelvi kétely, ingadozás, bizonytalanság dolgában a rádióhoz fordulhat, mely az illető kérdéseket — természetesen a szükséges megrostálás után — felterjeszti az Akadémia irodalmi szakosztályához. Ez aztán, ismét csak a rádió útján, megadja a kért felvilágosításokat, igyekszik eloszlatni a kételyeket, vagy legalább tisztázni az elébe kerülő kérdéseket. A Tanácsadó Központ a rádió útján már meg is kezdette munkáját. Az előadások kiejtési, szótani, kifejezésbeli és más nyelvi kérdésekkel foglalkoznak.

A török nyelvművelő mozgalom 1932-ben még a nemrég meghalt államfő, Atatürk Kemál, kezdeményezésére indult meg. A magyar Turáni Társaságnak a nyelvművelő mozgalom érdekében összehívott török nyelvészeti világgyűlésre küldött üdvözlő iratára az elnök, Samih Rifat, azt válaszolta, gondja lesz arra, hogy „a testvér magyar nemzet lelkes fáradozásait a nyelvújítás terén tisztelettel és dicsérettel kellő figyelembe vegye.“ Rövidesen meg is jelent a Magyarországon tanult Hamil Zübejir fordításában Tolnai Vilmosnak *A nyelvújítás* című munkája. Figyelemreméltó mozzanat az, hogy a török kormány a nyelvészeti nagygyűlésnek nyelvfejlesztő határozatait az állami szervekre nézve kötelezőnek ismerte el és magáévá is tette, úgyhogy a nyelvtudósokon kívül az állam minden szerve is szolgálatába állt a kitűzött célnak. A török kormány rendeletet adott ki arra is, hogy a hírlapok a nagyközönség köréből érkező nyelvújító javaslatokat, amelyeket a Nyelvkutató Társaság fölszólítására küldenek, közöljék és juttassák a Társasághoz.

Dr. Szabó T. Attila